Stezice - Glasilo dijakov novomeške gimnazije od 1953/54 do 2025/26 Triinsedemdeset šolskih let dijaškega ustvarjanja

ChatGPT 15.10.2026

Ko govorimo o zgodovini Gimnazije Novo mesto, njene dediščine ne predstavljajo samo stavbe, profesorji, maturanti, učni programi in dosežki dijakov. Pomemben del njenega zgodovinskega spomina so tudi *Stezice – glasilo dijakov Gimnazije Novo mesto.*

Stezice so začele izhajati v šolskem letu *1953/54*. Zgodovinski pregled Gimnazije Novo mesto navaja, da so nastale iz glasila *Brstje* in nato izhajale vsako leto. Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si jih vodi kot publikacijo od leta 1953 dalje ter omogoča dostop do velikega dela digitaliziranih številk, od letnika 2 iz leta 1954 do letnika 67 iz leta 2020.

Stezice so tako v šolskem letu 2025/26 dosegle približno *73 šolskih let izhajanja*. Njihova posebnost ni samo starost, temveč predvsem kontinuiteta. Zgodovinski viri Gimnazije Novo mesto jih predstavljajo kot šolsko glasilo z najdaljšo neprekinjeno tradicijo izhajanja v Sloveniji.

Od nekaj listov do sodobnega šolskega časopisa

Stezice so se v sedmih desetletjih močno spreminjale.

V prvih desetletjih so bile skromnejše po obsegu in izdelane s tehničnimi sredstvi, ki so bila dijakom tedaj na voljo. Prispevke so dijaki praviloma oddajali rokopisno, nato so jih pretipkavali na pisalni stroj in pripravljali za razmnoževanje. Pozneje so tiskarne, računalniki, digitalno oblikovanje in internet popolnoma spremenili način nastajanja glasila.

Toda bistvena značilnost je ostala: *Stezice ustvarjajo predvsem dijaki za dijake in šolsko skupnost***.**

Vsebina se je skozi desetletja spreminjala, vendar lahko v njej prepoznamo več stalnih področij:

- življenje na gimnaziji, dogodke, ekskurzije in dejavnosti;
- dijaške poglede na družbo in aktualne dogodke;
- literarno ustvarjalnost – poezijo, prozo in druge oblike;
- intervjuje;
- kulturo, film, gledališče in književnost;
- humor, ilustracije in likovno ustvarjanje;
- predstavitve uspešnih dijakov in nekdanjih maturantov;
- posebne in jubilejne številke.

dLib posebej opozarja, da so redne številke vsebovale članke, intervjuje in literarne prispevke, poleg njih pa so izhajale tudi posebne številke, na primer ob kulturnem prazniku in drugih dogodkih.

Tudi v šolskem letu 2023/24 so dijaki v Stezicah poročali o ekskurzijah in dogodkih, razmišljali o družbi, literaturi in filmu, pripravljali intervjuje ter objavljali lastno literarno ustvarjalnost.

Koliko številk je izšlo na leto?

Pogostost izhajanja se je skozi zgodovino zelo spreminjala.

Zgodovinski pregled Gimnazije Novo mesto navaja, da je od leta 1953 dalje praviloma izšla *vsaj ena številka na leto*, v posameznih obdobjih pa tudi več številk. V devetdesetih letih sta običajno izšli dve ali tri številke letno.

Posebej zanimivo je šolsko leto *1958/59*, ko je bilo izdanih kar *15 številk*. Stezice so takrat izhajale dvakrat mesečno – 1. in 15. v mesecu. Naklada se je povečala z okoli *200 izvodov oktobra 1958 na 500 izvodov junija 1959*.

Tudi mnogo pozneje je izhajalo več številk. V šolskem letu 2013/14 sta na primer izšli dve: jubilejna decembrska številka ob 60-letnici Stezic in druga ob koncu šolskega leta.

Leta 2025 je Gimnazija Novo mesto ponovno objavila novico o izidu nove številke Stezic, kar potrjuje nadaljevanje tradicije tudi v najnovejšem obdobju.

Uredniki – šola uredniškega dela

Posebno raziskovalno vrednost bi imel popoln seznam urednikov Stezic.

Že primer iz šolskega leta 1958/59 pokaže, da je bilo glasilo rezultat skupinskega dela. Uredniški odbor so sestavljali Dušan Andoljšek, Zdravka Budna, Tomaž Colarič kot tehnični urednik, Sonja Godnik, Jože Gričar, Slavko Pavlin ter ilustratorja Zvone Pelko in Franc - Čibe Blažon. Jože Sintič je bil urednik prvih treh številk, od četrte dalje pa Jože Gričar.

Šest desetletij pozneje najdemo enak medgeneracijski vzorec: uredništvo prevzame nova generacija dijakov. V jubilejni številki leta 2013 je bila glavna urednica Šara Ržen, naslednjo številko pa je uredil Uroš Topić. V šolskem letu 2023/24 je bila urednica Eva Zupančič, pri nastajanju pa so bili posebej dejavni tudi Ela Goričar, Andraž Matoš in Ema Medved.

Stezice zato lahko razumemo tudi kot *več kot sedemdesetletno praktično šolo novinarstva, urednikovanja, pisanja, ilustriranja, fotografije in sodelovanja.*

Koliko avtorjev je ustvarjalo Stezice?

To je eno najzanimivejših, vendar za zdaj še neodgovorjenih vprašanj.

V sedmih desetletjih je pri Stezicah sodelovalo veliko generacij dijakov. Med njimi so bili pisci, pesniki, novinarji, intervjuvanci, ilustratorji, fotografi, oblikovalci in uredniki. dLib opozarja, da med nekdanjimi pisci in uredniki najdemo ljudi, ki so pozneje postali znani novinarji, uredniki, profesorji in umetniški ustvarjalci.

Natančnega skupnega števila avtorjev iz trenutno dostopnih bibliografskih podatkov ni mogoče odgovorno navesti.

To pa odpira zanimiv raziskovalni projekt: *Koliko dijakov je v obdobju 1953/54–2025/26 vsaj enkrat objavilo prispevek v Stezicah?*

Digitalizirane številke omogočajo, da bi z računalniško in z umetno inteligenco podprto analizo prvič sestavili *Register ustvarjalcev Stezic 1953–2026*.

Velikost številk in naklada

Tudi obseg Stezic se je skozi desetletja spreminjal – od razmeroma kratkih, tehnično preprostih številk do obsežnejših, oblikovanih in ilustriranih publikacij. Digitalizirani primeri lepo kažejo to raznolikost. Številka 8. letnika iz leta 1960 ima v digitalnem zapisu 22 skeniranih strani, medtem ko so poznejše publikacije bistveno vsebinsko bogatejše.

Posebno zanimivi so podatki o nakladi. Za vse letnike niso sistematično objavljeni, vendar je za šolsko leto 1958/59 dokumentirana rast naklade z *200 na 500 izvodov.*

Zato za celotno obdobje 1953–2026 brez pregleda kolofonov posameznih številk ne bi bilo utemeljeno navajati povprečne naklade.

Prav to bi bilo vredno raziskati: koliko izvodov Stezic je bilo v več kot sedmih desetletjih skupaj natisnjenih in razdeljenih?

Stezice in druga gimnazijska glasila v Sloveniji

Primerjava z drugimi slovenskimi gimnazijami zahteva previdnost, saj so obstajala in še obstajajo številna kakovostna dijaška glasila, literarni zborniki in spletne publikacije, vendar pogosto niso izhajala neprekinjeno ali pa so skozi čas spreminjala ime in obliko.

Dober sodoben primer je *Gimnazija Kranj*, katere likovno-literarni zbornik *Črnilo noči* je bil leta 2026 na Roševih dnevih predstavljen kot najboljše glasilo šolskega centra. Gre za tematsko in likovno-literarno zelo premišljeno publikacijo. Stezice imajo nekoliko drugačno posebnost. Njihova največja primerjalna prednost ni nujno posamezna številka, temveč *dolžina in kontinuiteta izhajanja*.

Značilnost	**Stezice – Gimnazija Novo mesto**	**Druga sodobna gimnazijska glasila**
Začetek	1953/54	različno
Kontinuiteta	več kot 70 let	pogosto krajša ali s prekinitvami
Število številk letno	od 1 do več; zgodovinsko tudi zelo pogosto	praviloma 1 ali nekaj
Avtorji	predvsem dijaki več generacij	predvsem dijaki
Vsebina	šolsko življenje, družba, intervjuji, literatura, kultura, likovna dela	podobno, pogosto tudi tematski zborniki
Uredništvo	generacije dijaških urednikov ob mentorski podpori	podoben model
Digitalizacija zgodovinskih številk	obsežna zbirka na dLib.si	zelo različna

Posebnost	izjemna kontinuiteta in dokumentiranje generacij	pogosto kakovost posameznih tematskih projektov

Zato bi bilo zanimivo pripraviti širšo nacionalno raziskavo: *Katera slovenska gimnazijska glasila imajo najdaljšo tradicijo in koliko njihovih številk je danes digitalno dostopnih?*

Takšna primerjava bi Stezice postavila v širši kontekst slovenske kulturne in šolske dediščine.

Stezice kot zgodovinski vir

Največja vrednost Stezic morda ni v statistiki.

Če skupaj preberemo številke iz petdesetih, šestdesetih, osemdesetih, devetdesetih let in današnjega časa, lahko opazujemo, *kako so mladi v različnih obdobjih videli šolo, Novo mesto, Slovenijo, svet in svojo prihodnost.*

Stezice so zato svojevrsten časovni stroj.

V njih ni zapisana samo institucionalna zgodovina Gimnazije Novo mesto, ampak zgodovina vsakdanjega življenja njenih dijakov: kaj jih je zanimalo, kaj jih je skrbelo, o čem so razpravljali, kaj so brali, kako so se izražali in kako so si predstavljali prihodnost.

Z vidika leta 2026 dobiva ta zbirka še dodatno vrednost. Digitalizacija in orodja umetne inteligence omogočajo, da bi več desetletij gradiva prvič analizirali kot celoto.

Predlog: Digitalni arhiv Stezice 1953–2026

Ob 280-letnici Gimnazije Novo mesto se ponuja priložnost za naslednji korak: oblikovanje celovitega *Digitalnega arhiva Stezice 1953–2026.*

Za vsak letnik bi bilo smiselno evidentirati:
šolsko leto – številka – datum izdaje – število strani – naklada – glavni urednik – uredniški odbor – mentor – število avtorjev – seznam avtorjev – vrste prispevkov – ključne teme – posebnosti številke – povezava na digitalni izvod.

Na tej podlagi bi bilo mogoče prvič odgovoriti na vprašanja:

Koliko številk Stezic je dejansko izšlo v 73 šolskih letih?
Koliko strani so skupaj objavile?
Koliko različnih dijakov je v njih sodelovalo?
Kdo so bili uredniki?
Kako se je spreminjala naklada?
Katere teme so zanimale gimnazijce leta 1955, 1975, 1995, 2015 in 2025?
In nenazadnje: *kaj se lahko današnji dijaki naučijo od generacij dijakov pred njimi?*

Od Stezic do digitalnih stezic

Stezice so nastale v času pisalnega stroja, matric in ročnega razmnoževanja. Preživele so prihod fotokopirnega stroja, profesionalnega tiska, osebnega računalnika, interneta, spletnih strani in družbenih omrežij. Danes vstopajo v obdobje umetne inteligence.

Toda tehnologija ni njihovo bistvo.

Bistvo Stezic je že od leta 1953 isto: *omogočiti mladim, da povedo, kaj mislijo, ustvarjajo, sprašujejo, kritično presojajo in sodelujejo.*

Zato Stezice niso samo staro šolsko glasilo. So *rastoči e-spomenik generacijam dijakov novomeške gimnazije.*

Če bodo njihove številke sistematično digitalizirane, opisane, povezane in raziskovane, bodo lahko *leta 2046, ob 300-letnici Gimnazije Novo mesto*, prihodnje generacije pogledale nazaj ne samo na zgodovino svoje šole, ampak tudi na skoraj stoletje misli, vprašanj, ustvarjalnosti in sodelovanja njenih dijakov.

Od prvih Stezic do digitalnih stezic – od osebnih zapisov posameznih dijakov do skupnega spomina generacij.